

Arap Dili ve Edebiyatında Lafzi Sanatlar ve Kuran-ı Kerim'deki Örnekleri (Fussilet - Hadid Sureleri Arası)

Literary Arts in Arabic Language and Literature as well as the Cases in Qur'an (Fussilet - Among the Surahs of al-Hadid)

Atilla ERTUĞ

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslami Bilimler, atillaertug1@gmail.com, Kayseri/Türkiye
Orcid :0000-0003-2406-0465

ÖZET

Arap dili, asırlar boyunca dünyanın en köklü ve en zengin dillerinden birisi olmuştur. Tarihte Araplar dil, edebiyat ve şiir gibi sahalarda sahip oldukları meziyetlerle bilinirdi. İslamiyet'ten sonra da Arap dili müslümanların ortak dili olmuş, farklı dillere ve kültürlerle sahip birçok insan bu çatı altında toplanmıştır. İslam ile şereflenen bu insanlar, Kur'an-ı Kerim'i ve Peygamber (s.a.v.)'in hadislerini daha iyi kavrayabilmek için Arap dili ve edebiyatına ayrı bir önem atfetmişlerdir.

Meâni, beyân ve bedî' alt disiplinlerinden oluşan belâgat ilmi; düzgün ve yerinde söz söyleme usûl ve kaidelerini inceler. Sözü, lafız ve mâna bakımından mâkul, içinde bulunan yer ve zamana uygun olmasını ve bu sözü nasıl güzelleştireceğimizi bize öğreten bedî' ilmi lafzi ve manevi sanatlar olarak iki kısma ayrılır.

Bu makale Arap dili ve edebiyatında bulunan lafzi sanatları inceleyip bu sanatları Fussilet-Hadid sureleri arasında yer alan örneklerini göstermektedir. Makalenin amacı, kendisinde birçok belâgat ve fesahat örneğini barındıran Kuran'ı Kerim'in edebi bağlamda anlaşılmasına katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Arap dili, Arapça, Belâgat, Edebiyat.

ABSTRACT

The Arabic language has been one of the oldest and richest languages in the world for centuries. Arabs have long been recognized in history for their virtues in disciplines such as language, literature, and poetry. Following Islam, the Arabic language has become the common language of Muslims, and individuals with many languages and from various cultures congregated under its roof. These individuals, who were blessed with Islam, placed a high value on the Arabic language and literature to better comprehend the Qur'an and the Prophet (pbuh)'s hadiths.

The science of rhetoric including the subdisciplines of maani, bayan, and badi addresses the methods and principles of correctly and appropriately speaking. The science of badi teaching us that the word should be reasonable in terms of phrasing and meaning, appropriate for the place and time it is in, and how to make the word more beautiful is divided into two parts: literary and spiritual arts.

The article demonstrates the cases from the Fussilet-al-Hadid surahs and evaluates the literary arts in the Arabic language and literature. The aim of the study is to contribute to the literary comprehension of the Holy Qur'an containing various cases of eloquence and fesahat (fluency).

Keywords: Qur'an, the Arabic language, Arabic, Rhetoric, Literature.

1.GİRİŞ

(بَلَّغ) kökünden türemiş bir lafız olan belâgat, sözlükte “*varmak, sonuçlandırmak, bitirmek, hedefe ulaşmak*” manalarına gelmektedir. Eğer kişi bir yere ulaşırsa (بَلَّغَ فُلَانٌ الْمَكَانَ), kervan kasabaya

vardığı zaman (بَلَغَ الرَّكْبُ الْمَدِينَةَ) denir (el-Hâşimî, 1999: 40). Fasih ve güzel konuşan adama ( ) بلِغٌ denir (el-Meragi, 1993: 13).

Belâgat sadece kelâm ve mütekellimde vasıflandır (Gür, 2017: 41). Kelâmda belâgatın tarîfi “*Kelâmın fasih olmakla beraber mukteza-i hale uygun olmasıdır*” şeklindedir. Mütekellim de ise kişinin belîğ ifadelerle kendini ifade edebilme melekesine haiz olmasıdır (el-Kazvînî, 2003: 21).

Belâgat ilmi “*Meânî*”, “*Beyân*” ve “*Bedî*” olmak üzere üç temel esas üzerine bina edilmiştir. Lügatte daha önce eşi benzeri görülmemiş bir şeyi icat eden manasına gelen bedî’ ilmi, istilâhi olarak “*manaya delaleti açık, muktezay-ı hale uygun olan lafzı nasıl güzelleştireceğimizin usul ve kaidelerini inceleyen ilim dalı*” olarak tanımlanır (el-Hâşimî, 1999: 298). Bedî ilmi ise Muhassinât-ı maneviyye (manevi güzelleştiriciler) ve muhassinât-ı lafziyye (lafzi güzelleştiriciler) olmak üzere ikiye ayrılır.

2. CİNÂS EDEBİ SANATI

Lügatte, “*iki şeyin birbirine benzemesi veya iki şeyin aynı cins altında birleşmesi*” manalarına gelmektedir (el-Meragi, 1993: 354). İstilâhta ise, iki lafzın söylenişlerinin birbirine benzeyip manalarının farklı olmasıdır (el-Meydânî, 1996: II/ 485). Cinâs, cinâs-ı tam ve cinâs-ı nakıs olmak üzere ikiye ayrılır.

2.1. Cinâs-ı Tam

Cinâs-ı tam, iki lafız arasında, manaları farklı olmakla beraber aşağıda belirtilen dört hususta benzerlik bulunması durumudur (el-Meydânî, 1996: II/ 487-488).

- Harflerin türü,
- Harflerin sayısı,
- Harflerin hareke durumları,
- Harflerin sırası.

Cinâs-ı tam, kendi içinde beş gruba ayrılır. Bunlar; cinâs-ı mümâsil, cinâs-ı müstevfâ, cinâs-ı müteşâbih, cinâs-ı mefruk ve cinâs-ı merfû’v.

2.1.1. Cinâs-ı Mümâsil

Aynı türden iki kelimeyle (isim-isim, fiil-fiil, harf-harf) yapılan cinâs çeşididir (Besyuni, 2015: 272).

Örnek:

(وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ) “*Kıyametin kopacağı gün suçlular, (dünyada) bir andan fazla kalmadıklarına yemin ederler. Onlar (dünyada haktan) işte böyle döndürülüyorlardı.*” (Rum, 30/55).

Bu ayet-i kerimede (السَّاعَةُ) kelimesi iki defa geçmiştir. Bunlardan birincisi “*kıyamet zamanı*” olarak ikincisi ise “*herhangi bir zaman dilimi*” manasında kullanılmıştır (el-Hâşimî, 1999: 326).

2.1.2. Cinâs-ı Müstevfâ

Farklı türden iki kelimeyle (isim-fiil, fiil-harf vs.) yapılan cinâs çeşididir (et-Teftazani, 1971: 683).

Örnek:

(وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ , وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ , مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ , وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ) “*Battığı zaman yıldız andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed haktan) sapmadı ve azmadı. O, nefis arzusu ile konuşmaz.*” (Necm, 53/3).

Ayet-i kerimede geçen birinci (هَوَى) fiil, ikinci (الْهَوَى) ise isimdir (Bulut, 2016: 200).

2.1.3. Cinâs-ı Müteşâbih

Yazılış ve okunuşları aynı iki farklı lafız arasında meydana gelen cinâsa denir (et-Tahanevi, 1996 I/ 588).

Örnek:

فَدَعَهُ فَدْوُلْتُهُ ذَاهِبَةً إِذَا مَلِكٌ لَمْ يَكُنْ ذَا هِبَةٍ “Bir hükümdar bağış yapan değilse, Bırak onu, onun devleti gidicidir”.

Bu beytin ilk kısmındaki (ذَا هِبَةٍ) lafzı ذَا sahiplik edatıyla, hibe, bağış manasına gelen هِبَةٌ kelimesinde oluşmuştur. İkinci beyitte geçen (ذَاهِبَةٍ) lafzı ise ذَهَبَ fiilinden türemiş ve gidici manasına gelmektedir. Bu iki kelimenin yazılış ve okunuşları aynı olmakla beraber, farklı kelimeler oldukları için aralarında cinâs-ı müteşâbih edebi sanatı vardır (el-Meydânî, 1996: II/ 489).

2.1.4. Cinâs-ı Mefruk

Okunuşları aynı yazılışları farklı olan iki lafız arasında meydana gelen cinâsa denir (Atik, 1985: 203).

Örnek:

كَلَّمَكُمْ قَدْ أَخَذَ الْجَامَ وَلَا جَامَ لَنَا مَا الَّذِي ضَرَّ مُدِيرَ الْكَاسِ لَوْ جَامَلْنَا “Hepiniz kadehlerinizi almışsınız, bize kadeh yok, Ne zararı olurdu ki kadeh dağıtan bize de bir güzellik yapsaydı.”

Beyitte okunuşları aynı yazılışları farklı olan (جَامَ لَنَا) ve (جَامَلْنَا) lafızları arasında cinâs-ı mefruk edebi sanatı vardır (el-Meydânî, 1996: II/ 490).

2.1.5. Cinâs-ı Merfû'

Cinâsı meydana getiren iki lafızdan bir tanesinin, bir kelime ve başka bir kelimenin parçasından oluşmasıyla meydana gelen edebi sanata denir (el-Meydânî, 1996: II/ 490).

Örnek:

مِنْ قَامٍ سَأْفُهُ “Çalışan kazanır”

Bu atasözünde bulunan (قَامٍ) fiilinin م harfiyle (سَأْفُهُ) lafzı cinâsın ilk kısmını oluşturuyor. (مسأْفُهُ) lafzı ise ikinci kısmını oluşturmaktadır (Bulut, 2016: 205).

2.2. Gayr-i Tam Cinâs

Cinâs-ı tam da bulunması gereken dört özellikten (harflerin türü, sayısı, hareke durumları ve sırası) bir tanesinin eksik olduğu cinâs çeşididir. Hangi özelliğin bulunmadığına göre gruplara ayrılır (el-Meragi, 1993: 355).

2.2.1. Harflerin Türlerinin Farklı Olması

2.2.1.1. Cinâs-ı Muzâri

Cinâsı oluşturan lafızlardaki harflerin türlerinin farklı olup mahreçlerinin birbirine yakın olmasıyla meydana gelen cinâs çeşidine denir. Bu harfler kelimenin başında, ortasında veya sonunda olabilir (Besyuni, 2015: 277).

Örnek:

{ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْتَوْنَ عَنْهُ } “Onlar başkalarını ondan (Kur'an'dan) alıkoyarlar, hem de kendileri ondan uzak kalırlar.” (En'am, 6/26).

Ayet-i kerimede geçen (يَنْهَوْنَ) ve (يَنْتَوْنَ) lafızlarının ortalarında bulunan أ ve ه harflerinin cinsi farklı olup mahreç olarak birbirine yakın oldukları için, bu lafızlar cinâs-ı muzâri edebi sanatına örnektir (el-Hâşimî, 1999: 327).

2.2.1.2. Cinâs-ı Lâhik

Cinâsı oluşturan lafızlardaki harflerin türlerinin farklı mahreçlerinin de birbirinden uzak olmasıyla meydana gelen cinâs çeşidine denir. Bu harfler kelimenin başında, ortasında veya sonunda olabilir (el-Hâşimî, 1999: 327).

Örnek:

{ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ , وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ } “Öyleyse sakın yetimi ezme! Sakın isteyeniyi azarlama!” (Duha, 93/10.)

Ayet-i kerimede geçen (تَقْهَرْ) ve (تَنْهَرْ) lafızlarında bulunan ن ve ق harflerinin türleri farklı, mahreçleri de birbirlerine uzak olduğu için bu lafızlar cinâs-ı lâhik edebi sanatına örnektir. (el-Meragi, 1993: 356).

2.2.2. Harflerin Sayısının Farklı Olması

2.2.2.1. Cinâs-ı Merduf

Cinâsı oluşturan kelimelerden birinin ilk harfinin diğer kelimeye göre fazla olması durumuna denir (el-Meydânî, 1996: II/ 493).

Örnek:

{ وَالتَّقَاتِ السَّاقِ بِالسَّاقِ , إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقِ } “Bacakların birbirine dolandığı zaman, işte o gün sevkediliş Rabbinedir.” (Kıyamet, 75/29-30).

Ayet-i kerimede geçen (الْمَسَاقِ) lafzının ilk harfi olan م harfi (السَّاقِ) lafzına göre fazlalıktır. Bu sebeple iki lafız arasında cinâs-ı merduf edebi sanatı vardır (el-Meydânî, 1996: II/ 493).

2.2.2.2. Cinâs-ı Muktenif

Cinâsı oluşturan kelimelerden birinin orta harfinin diğer kelimeye göre fazla olması durumuna denir (el-Meydânî, 1996: II/ 493).

Örnek:

حديقة مطوفة, وثمارها مقطوفة “Bahçe gezilmiş, meyveleri koparılmış” (el-Meydânî, 1996: II/ 493).

Sözde geçen (مقطوفة) lafzının orta harfi olan ق harfi (مطوفة) kelimesine göre fazlalıktır.

2.2.2.3. Cinâs-ı Mutarref

Cinâsı oluşturan kelimelerden birinin son harfinin diğer kelimeye göre fazla olması durumuna denir (el-Meragi, 1993: 356).

Örnek:

{ ثُمَّ كُلِّي مِنْ كُلِّ النَّمْرَاتِ } “Sonra meyvelerin hepsinden ye...” (Nahl, 16/69).

Ayet-i kerimede geçen (كُلِّي) kelimesinin sonunda bulunan ي harfi (كُلِّ) kelimesine göre fazla olduğu için aralarında cinâs-ı mutarref edebi sanatı vardır (Bulut, 2016: 211).

2.2.2.4. Cinâs-ı Müzeyyel

Cinâsı oluşturan kelimelerden bir tanesinin birden çok harf fazlalığı olur ve bu fazlalık kelimenin sonunda olursa, buna cinâs-ı müzeyyel edebi sanatı denir (el-Kazvîni, 2003: 291).

Örnek:

{ وَأَنْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا } “*Hele şu ibadet edip durduğun ilahına bak!*” (Taha, 20/97).

Ayet-i kerimede geçen (إِلَهِكَ) kelimesi (إِلَى) kelimesine göre ة ve ك harfleri fazla olduğu için aralarında cinâs-ı müzeyyel edebi sanatı vardır.

2.2.3. Lafızların Heyet Yönünden Farklı Olması

2.2.3.1. Cinâs-ı Muharref

Cinâsı oluşturan lafızların hareke ve sükûn yönünden farklılık göstermesi ile meydana gelir (Atik, 1985: 208).

Örnek:

{ وَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ , فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ } “*Andolsun, biz onlara da uyarıcılar göndermiştik. Bak, uyarılanların sonu nasıl oldu!*” (Saffat, 37/72-73.)

Ayet-i kerimede geçen (مُنْذِرِينَ) ve (الْمُنْذِرِينَ) lafızları hareke yönünden farklı oldukları için aralarında cinâs-ı muharref edebi sanatı vardır (Atik, 1985: 208).

2.2.4. Harflerin sıralanış yönünden farklı olması

2.2.4.1. Cinâs-ı Kalb

Cinâs-ı kalb edebi sanatına “*cinâs-ı aks*” da denmiştir (Atik, 1985: 211). Cinâsı oluşturan lafızlardaki harflerin sıralanışında bir farklılık olması durumunda meydana gelir (et-Tahanevi, 1996 I/ 589).

Cinâs-ı kalb dört şekilde oluşur:

2.2.4.1.1. Kalb-i Kül

Cinâsı oluşturan lafızların, sıralanış yönünden birbirinin tam tersi olması durumudur (et-Tahanevi, 1996 I/ 589).

Örnek:

{ حَسَامَهُ فَتَحَ لِأَوْلِيَائِهِ حَتْفَ لِأَعْدَائِهِ } “*Onun kılıcı sevdikleri için fetih, düşmanları için ölümdür.*” (el-Meragi, 1993: 357).

Bu sözde geçen (فَتَحَ) ve (حَتْفَ) lafızları sıralanış yönünden birbirinin tam tersi oldukları için aralarında kalb-i kül edebi sanatı vardır.

2.2.4.1.2. Kalb-i Ba’z

Cinâsı oluşturan lafızların bazı harflerinin sıralanış yönünden birbirinin tam tersi olması durumudur (Besyuni, 2015: 280).

Örnek:

{ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي } “*Şüphesiz ben, İsrailoğullarının arasını açtın, sözüme uymadın demenden korktum*” dedi. (Taha, 20/94.)

Ayet-i kerimede geçen (بَيْنَ) ve (بَنِي) lafızlarının son iki harfi birbirinin tersi olduğu için bu lafızlar kalb-i ba’z edebi sanatına örnektir (Besyuni, 2015: 280).

2.2.4.1.3. Maklub-i Mücennah

Maklub-i mücennah, aralarında cinâs-ı kalb bulunan iki lafızdan birinin beytin başında diğerrinin ise sonunda olması durumudur (el-Kazvîni, 2003: 292).

Örnek:

ساقِي يُرِينِي قَلْبُهُ قَسْوَةً و كَلَّ سَاقِي قَلْبُهُ قَاسٍ “Sakinin kalbi bana katılık gösteriyor, her sakinin kalbi katıdır.”

İbni nübate'nin beytinde geçen (سَاقِي) ve (قَاسٍ) lafızları birbirinin tersi olup beytin başında ve sonunda buldukları için aralarında maklub-i mücennah edebi sanatı vardır (el-Meydânî, 1996: II/497).

2.3. Cinâs-ı müstevi

Cinâsı müstevi edebi sanata, “maklub”, “maklubi'l-kül” ve “ma la yestehil bi'l-in'ikas” isimleri de verilmiştir (Atik, 1985: 214). Bir söz veya mısrayı baştan ve sondan okuduğumuzda aynı metni elde edilmesine cinâs-ı müstevi edebi sanatı denir (el-Hâşimî, 1999: 329).

Örnek:

{ وَرَبِّكَ فَكَّرِ } , { كُلُّ فِي فَلَاكِ } “Her biri bir yörüngede...” “Rabbini yücelt.” (Yasin, 36/40-Müddessir, 74/3).

Ayet-i kerimelerin başından da okunsa sonundan da okunsa aynı metin elde edilir (Atik, 1985: 214).

2.4. Cinâs-ı Musahhaf

Bu edebi sanata “cinâs-ı hattî” de denmiştir. Cinâsı oluşturan lafızların harflerinin şekilleri aynı olup, noktalarında farklılık olması durumudur (el-Hâşimî, 1999: 328).

Örnek:

{ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ , وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ } “O, bana yediren ve içirendir, hastalandığımda da O bana şifa verir.” (Şuara, 26/79-80).

Ayet-i kerimede geçen (يَسْقِينِ) ve (يَشْفِينِ) lafızlarının görüntüsü aynı noktalama işaretleri farklı olduğu için aralarında cinâs-ı musahhaf edebi sanatı vardır (Bulut, 2016: 219).

2.5. Cinâs-ı Müzdevic

Bu sanata “cinâs-ı mükerrer” ve “cinâs-ı müredded” de denilmiştir. Cinâs-ı müzdevic, cinâsı oluşturan iki lafzın aralarında bir fasıla olmaksızın art arda gelmesi durumudur (et-Teftazani, 1971: 688).

Örnek:

{ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينِ } “Sebe'den sana sağlam bir haber getirdim.” (Neml, 27/22).

Ayet-i kerimede geçen (سَبَإٍ) ve (بِنَبَأٍ) lafızları cinâslı olup aralarında herhangi bir fasıla olmaksızın peş peşe gelmişlerdir (Bulut, 2016: 217).

2.6. Cinâs-ı Müleffak

Cinâsı oluşturan lafızların bir tanesinin iki kelimededen meydana gelirse cinâs-ı mürekkep oluşur. Cinâs-ı müleffak ise cinâs-ı terkîpten farklı olarak iki lafzında ikişer kelimededen oluşmasıdır (Atik, 1985: 214-215).

Örnek:

فلم تضع الاعادي قدر شاني ولا قالو : فلان قد رشاني "Düşmanlar benim şanı düşüremediler, "Falanca bana rüşvet verdi" diyemediler." (Atik, 1985: 215).

Beyitte geçen (قدر شاني) ve (قد رشاني) lafızları ikişerli oldukları için aralarında cinâs-ı müeffak edebi sanatı vardır.

2.7. Cinâs-ı İştikak

Cinâsı oluşturan lafızlar aynı kökten gelirse cinâs-ı iştikak edebi sanatı oluşur (el-Kazvîni, 2003: 293).

Örnek:

(فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ) "...yüzünü dosdoğru dine çevir." (Rum, 30/43).

Ayet-i kerimede geçen (فَأَقِمَّ) ve (الْقَيِّمِ) lafızları arasında, her ikisi de (قام) kökünden geldiği için cinâs-ı iştikak edebi sanatı vardır (et-Teftazani, 1971: 688).

2.8. Cinâs-ı Müşâbehe

Bu sanata "şibh-i iştikak" da denir. Cinâsı oluşturan lafızlarının köklerinin aynı olmamakla birlikte birbirine yakın olması durumunda cinâs-ı müşâbehe edebi sanatı oluşur (et-Teftazani, 1971: 688-689).

Örnek:

(قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ) "Lût şöyle dedi: "Şüphesiz ben sizin yaptığınız bu çirkin işe kızanlardanım." (Şuara, 26/168).

Ayet-i kerimede geçen (قَالَ) ve (الْقَالِينَ) lafızları ilk bakışta (قول) kökünden geliyor gibi görünmektedir. Ancak (قَالَ) lafzı (قول -söylemek), (الْقَالِينَ) lafzı ise (قلى -nefret etmek, iğrenmek) kökünden gelmektedir (et-Teftazani, 1971: 689).

Tablo 1 : Cinas edebi sanatı örnekleri (Fussilet- Hadid sureleri arası)

	Sure	Ayet-i Kerimeler	Cinas Çeşidi
1	Fussilet	وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَأَعْمَلْنَا أَنفُسَنَا عَامِلُونَ ﴿٥﴾ (فَأَعْمَلْنَا) ve (عَامِلُونَ) kelimeleri, aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		وَأَمَّا يُنْزِرُ عَنَّاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ (يُنْزِرُ عَنَّاكَ) ve (نَزْعٌ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.	
		وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا بَجانِبَهُ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾ (أَعْرَضَ) ve (عَرِيضٍ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (el-Meydânî, 1996: II/ 498).	
2	Şūra	وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ... ﴿٨﴾ (يَشَاءُ) ve (شَاءَ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.	Cinâs-1 iştikak

		<p>شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ (۱۳)...</p> <p>(وَصَّى) ve (وَصَّيْنَا) kelimesi aynı kökten gelmektedir.</p>	
		<p>وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾</p> <p>(أَصَابَكُمْ) ve (مُصِيبَةٍ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	
		<p>وَجَزَّوْا سَيِّئَةً سَيِّئَةً مِثْلَهَا... ﴿٤٠﴾</p> <p>(سَيِّئَةً) lafızları kelime türleri bakımından (isim-isim) ortaklıdır.</p>	Cinâs-1 mümâsil
		<p>صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ (۵۳)</p> <p>(إِلَى) lafzının (إِلَّا) lafzına göre (ي) harfi fazlalığı sebebiyle tam cinas şartlarını taşımamaktadır (Allan, 2002: 116).</p>	Cinâs-1 nakıs
3	Zuhruf	<p>أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ... ﴿٣٢﴾</p> <p>(يَقْسِمُونَ) ve (قَسَمْنَا) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak
	<p>وَسْئَلٌ مِمَّنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا... ﴿٤٥﴾</p> <p>(رُسُلِنَا) ve (أَرْسَلْنَا) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (Sabuni, 2015: III/1144).</p>		
	<p>أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾</p> <p>(مُبْرِمُونَ) ve (أَبْرَمُوا) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>		
4	Duhân	<p>يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾</p> <p>(نَبْطِشُ) ve (الْبَطْشَةَ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak
	<p>فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾</p> <p>(مُرْتَقِبُونَ) ve (فَارْتَقِبْ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>		
5	Câsiye	<p>هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزِ أَلِيمٍ ﴿١١﴾</p> <p>(هُدًى) ve (هَذَا) kelimelerinin yazılışları aynı olup sadece noktalama işaretleri farklıdır (Allan, 2002: 117).</p>	Cinâs-1 musahhaf
		<p>وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِيْكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ... ﴿٣٤﴾</p> <p>(نَنْسِيْكُمْ) ve (نَسِيتُمْ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak

6	Ahkâf	<p>وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنِ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾</p> <p>(يَدْعُوا) ve (دُعَائِهِمْ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (Sabuni, 2015: III/1174).</p>	Cinas-1 iştikak
		<p>قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ... ﴿١٠﴾</p> <p>(شَهِدَ) ve (شَاهِدٌ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (Zuhayli, 2009: VIII/ 329).</p>	
		<p>وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ... ﴿١٥﴾</p> <p>(حَمَلَتْهُ) ve (حَمَلُهُ) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	
		<p>فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَرْشِ مِنَ الرُّسُلِ... ﴿٣٥﴾</p> <p>(فَاصْبِرْ) ve (صَبَرَ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	
7	Muhammed	<p>مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ... ﴿١٥﴾</p> <p>(يَتَغَيَّرُ) ve (غَيْرِ) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak
		<p>وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ... ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ... ﴿٣١﴾</p> <p>(لَنَبْلُوَنَّكُمْ , وَنَبْلُوَنَّكُمْ) ve (فَاعْرِفْتَهُمْ , لَتَعْرِفْتَهُمْ) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	
		<p>...فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنِ نَفْسِهِ... ﴿٣٨﴾</p> <p>(يَبْخُلْ) lafızları kelime türleri bakımından (fiil-fiil) ortakdır.</p>	
8	Fetih	<p>... فَمَنْ نَكَتْ فَإِنَّمَا يَنْكُتْ عَلَى نَفْسِهِ... ﴿١٠﴾</p> <p>(يَنْكُتْ) ve (نَكَتْ) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak
		<p>...وَأَنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلِ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾</p> <p>(تَتَوَلَّوْا - تَوَلَّيْتُمْ) ve (يُعَذِّبْكُمْ - عَذَابًا) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	
		<p>وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾</p> <p>(تَقْدِرُوا) ve (قَدِيرًا) lafızları aynı kökten gelmektedir.</p>	
9	Hucurât	<p>...وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ... ﴿٢﴾</p> <p>(تَجْهَرُوا) ve (كَجَهْرِ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.</p>	Cinas-1 iştikak

		وَأَقْسَبُوا أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩﴾ (أَقْسَبُوا) ve (الْمُفْسِدِينَ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (Sabuni, 2015: III/ 1206).	
10	Kâf	وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾ أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ (عَتِيدٌ) ve (عَنِيدٍ) kelimeleri (ن) ve (ت) harflerinin farklılığı sebebiyle tam cinas şartlarını taşımamaktadır (Zuhayli, 2009: VIII/ 632).	Cinas-1 nakıs
		إِذْ يَتْلَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ (يَتْلَى) ve (الْمُتَلَقِيَانِ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ (يُنَادِ) ve (الْمُنَادِ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
11	Zâriyât	وَالذَّارِيَاتِ ذُرُوءًا ﴿١﴾ (الذَّارِيَاتِ) ve (ذُرُوءًا) lafızları aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		يُوقَفُ عَنْهُ مِنَ أَفْكَ ﴿٩﴾ (يُوقَفُ) ve (أَفْكَ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
		يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ ذُوقُوا فَتَنَاتِكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾ (يُفْتَنُونَ) ve (فَتَنَاتِكُمْ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
12	Tûr	يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ (تَمُورُ - مَوْرًا) ve (تَسِيرُ - سَيْرًا) kelimeleri aynı kökten gelmektedir (Sabuni, 2015: III/ 1234).	Cinas-1 iştikak
		قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾ (تَرَبَّصُوا) ve (الْمُتَرَبِّصِينَ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
		أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمْعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ (يَسْتَمْعُونَ) ve (مُسْتَمِعُهُمْ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
		أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾ (الْمَكِيدُونَ) ve (كَيْدًا) lafızları aynı kökten gelmektedir.	

13	Necm	وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يَنْطُوقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ (هَوَى) ve (الْهَوَى) kelimeleri kelime türleri bakımından (isim-fil) farklıdır (Allan, 2002: 113).	Cinâs-1 müstevfâ
		أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾ وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾ (سَعَى, سَعْيُهُ) ve (تَزِرُ, وَازِرَةٌ) lafızları aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		وَأَنَّهُ هُوَ أَعْلَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾ (أَقْنَى) ve (أَعْلَى) kelimeleri (ع) ve (ق) harflerinin farklılığı sebebiyle tam cinas şartlarını taşımamaktadır (Sabuni, 2015: III/ 1244).	Cinâs-1 nakıs
		أَرَفَّتِ الْأَرْفَةَ ﴿٥٧﴾ (أَرَفَّتِ) ve (الْأَرْفَةَ) kelimeleri (أ) ve (ال) harflerinin farklılığı sebebiyle tam cinas şartlarını taşımamaktadır (Sabuni, 2015: III/ 1244).	
14	Kamer	فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نَّكِرٍ ﴿٦﴾ (يَدْعُ) ve (الدَّاعِ) lafızları aynı kökten gelmektedir (Zuhayli, 2009: XIV/ 156).	Cinas-1 iştikak
15	Rahmân	وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾ (الْوَزْنَ) ve (الْمِيزَانَ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		مُتَّكِبِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجِنَا الْجِنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾ (جِنَا) ve (الْجِنَّتَيْنِ) kelimeleri aynı kökten geliyormuş gibi görünse de farklı köklerden gelmektedirler (Cürcani, 1997: 272).	Cinâs-1 müşâbehe
16	Vâkıa	إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ﴿٥﴾ (رَجًا, رُجَّتِ) ve (بُسَّتِ, بَسًا) lafızları aynı kökten gelmektedir.	
		إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْسَاءً ﴿٣٥﴾ (أَنْشَأْنَاهُنَّ) ve (إِنْسَاءً) kelimeleri aynı kökten gelmektedir.	Cinas-1 iştikak
		فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ وَجَنَّتِ نَعِيمٌ ﴿٨٩﴾ (فَرُوحٌ) ve (رِيحَانٌ) kelimeleri aynı kökten gelmektedir	

17	Hadîd	لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ ... (٢٥) (أَرْسَلْنَا) lafzının (رُسُلْنَا) lafzına göre (ا) harfi fazlalığı sebebiyle tam cinas şartlarını taşımamaktadır (Sabuni, 2015: III/ 1291).	Cinâs-1 nakıs
----	-------	---	------------------

3. SECİ' EDEBİ SANATI

Lügatte, “aynı sesleri tekrarlayarak güvercinin ötmesi, dişi devenin inlemesi” manalarına gelmektedir (el-Meydânî, 1996: II/ 503). İstlâhta ise, cümlelerin son harflerinin birbiriyle uyumlu olmasıdır. Sekkaki'nin ifadesiyle, “ nesirde seci', şiirdeki kafiye gibidir ” (Saraç, 2013: 263).

Seci' üç kısma ayrılır:

3.1. Mutarref seci'

Mutarref seci', iki fasılının son harflerinin birbiriyle uyumlu olmasıyla beraber, vezinlerinin farklı olması durumudur (el-Hâşimî, 1999: 330).

Örnek:

{ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَاراً , وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَاراً } “Size ne oluyor da Allah için bir vakar (saygınlık, büyüklük) ummuyorsunuz? Hâlbuki, o sizi evrelerden geçirerek yaratmıştır.” (Nuh, 71/13-14).

Ayet-i kerimelerin sonlarında bulunan (وَقَاراً) ve (أَطْوَاراً) lafızları birbiriyle uyumlu olup vezinleri birbirinden farklıdır. Bu sebeple bu lafızlar mutarref seci' edebi sanatına örnektir (et-Tahanevi, 1996 I/ 930).

3.2. Mütevâzi seci'

Mutarref seci'den farklı olarak fasıla sonlarının hem vezin hem de kafiye yönünden birbirleriyle uyumlu olmasıdır. Ancak fasıla sonlarından önceki kelimelerde, bu iki hususta uyum bulunmaz (el-Meydânî, 1996: II/ 505-506).

Örnek:

{ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ , وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ } “Orada yüksek tahtlar, konulmuş kadehler...” (Gaşiye, 88/13-14).

Ayet-i kerimelerin sonlarında bulunan (مَرْفُوعَةٌ) ve (مَوْضُوعَةٌ) lafızları vezin ve kafiye yönünden birbirlerine uyumludur. Ancak daha öncesinde geçen (سُرُرٌ) ve (أَكْوَابٌ) lafızları arasında bu uyum yoktur (el-Meydânî, 1996: II/ 506).

3.2. Murassa seci'

Nesir veya şiirde geçen her iki ibarenin, kendisinin mukabili olan ibaredeki lafızların hepsiyle ya da çoğuyla hem vezin, hem de kafiye yönünden uyumlu olmasıdır (Besyuni, 2015: 292).

Örnek:

{ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ , وَإِنَّ الْفَجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ } “Şüphesiz, iyiler Naîm cennetindedirler. Şüphesiz, günahkârlar da cehennemdedirler.”(İnfitar, 83/13-14).

Ayet-i kerimelerde bulunan (الْفَجَّارَ - الْأَبْرَارَ) ve (جَحِيمٍ - نَعِيمٍ) lafızları birbirlerine vezin ve kafiye yönünden uyumlu diğer kelimelerde birbirlerinin aynısı oldukları için bu ayet-i kerimeler murassa seci' edebi sanatına örnektir (Besyuni, 2015: 292).

Tablo 2 : Seci' edebi sanatı örnekleri (Fussilet- Hadid sureleri arası)

	Sure	Ayet-i Kerimeler	Seci' Çeşidi
1	Fussilet	... إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ ... إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ (lafızları hem vezin yönünden (فعيل) hem de kafiye yönünden (ر) ortaktır.	Mütevâzi seci'
		وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَآ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾... جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾ ... (lafızları hem vezin yönünden (يَفْعَلُونَ) hem de kafiye yönünden (ن) ortaktır.	
2	Şûrâ	وَهُوَ ... وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾ ... وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾ ... عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾ (lafızları hem vezin (فعيل) yönünden hem de kafiye (ر) yönünden ortaktır.	Mütevâzi seci'
		قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾... وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾ ... أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ ... الرَّحِيمُ ﴿٥﴾... وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾ (lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIII/ 25).	
3	Zuhruf	كَذَلِكَ نُخْرِجُكَونَ ﴿١١﴾... وَالْأَنْعَامَ مَا تَرَكَوْنَ ﴿١٢﴾ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾ (lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır.	Seci'
		... وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾... وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾ (lafızları hem vezin (مُفْعَلُونَ) yönünden hem de kafiye (ن) yönünden ortaktır.	
4	Duhân	إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقُومِ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْإِنْيَمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾ كَغَلِي الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾ خُدُوه فَاعْتَلَوْهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ صُبُوه فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾ (lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sabuni, 2015: III/ 1154).	Seci'
5	Ahkâf	وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ ﴿٢٦﴾... وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾... وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٢٨﴾ (lafızları birbirleriyle uyumludur (Zuhayli, 2009: XIII/ 370).	Seci'

6	Muhammed	<p>أَصْلَ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾... وَأَصْلَحَ بِأَلَهُمْ ﴿٢﴾... كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾</p> <p>(أَعْمَالَهُمْ , بِأَلَهُمْ , أَمْثَالَهُمْ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIII/ 398).</p> <p>وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَصْلًا أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾</p> <p>(أَعْمَالَهُمْ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sabuni, 2015: III/ 1186).</p> <p>...وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾... وَأَتَيْتُهُمْ تَقْوِيَهُمْ ﴿١٧﴾... فَأَتَى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرِيَهُمْ ﴿١٨﴾</p> <p>(أَهْوَاءَهُمْ , تَقْوِيَهُمْ , ذِكْرِيَهُمْ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sabuni, 2015: III/ 1186).</p>	Seci'
7	Fetih	<p>...فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾... بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾</p> <p>(عَظِيمًا , خَبِيرًا) lafızları hem vezin yönünden (vezni) hem de kafiye yönünden ( ) ortaktır.</p>	Mütevâzi seci'
8	Kâf	<p>فَهُمْ فِي أَمْرِ مَرِيحٍ ﴿٥﴾... وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾... وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ... بَهِيحٍ ﴿٧﴾</p> <p>(مَرِيحٍ , فُرُوجٍ , بَهِيحٍ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (İbnu'l-Esîr, ts: I/ 210).</p> <p>... وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾... وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾... إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾... ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾</p> <p>(الْوَرِيدِ , قَعِيدٌ , عَتِيدٌ , تَحِيدُ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIII/ 625).</p> <p>ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾... فَبَصَرُكَ... الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾</p> <p>(الْوَعِيدِ , شَهِيدٌ , حَدِيدٌ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır.</p> <p>إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَالنَّبَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾... ذَلِكَ حَتَّى عَلَيْنَا بَيِّنَاتٌ ﴿٤٤﴾</p> <p>(الْمَصِيرُ , بَيِّنَاتٌ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sâbuni, 2015: III/ 1215).</p>	Seci'

		... فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾ (الْحَصِيدِ , نَضِيدٌ) lafızları hem vezin yönünden (فعيلٌ vezni) hem de kafiye yönünden (ـ) ortaktır.	Mütevâzi seci'
9	Zâriyât	فَالْحَامِلَاتِ وَفَرًّا ﴿٢﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمَقْسِمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾ Bu ayet-i kerimelerde bulunan lafızların çoğu, vezin ve kafiye yönünden birbirine uyumludur (Allan, 2002: 178).	Murassa seci'
		قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾ (الْخَرَّاصُونَ , سَاهُونَ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 708).	Seci'
		هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِيِّنَ ﴿٢٤﴾... قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ (الْمُكْرَمِيِّنَ , مُنْكَرُونَ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 708).	
		وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾ (لَمُوسِعُونَ , الْمَاهِدُونَ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sabuni, 2015: III/ 1225).	
10	Tûr	وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ (وَالطُّورِ , مَسْطُورٍ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Sabuni, 2015: III/ 1234).	Seci'
		إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾ (لَوَاقِعٌ , دَافِعٍ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIV/ 58).	
		يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ (مَوْرًا , سَيْرًا) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 708).	Murassa seci'
وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ Bu ayet-i kerimelerde bulunan lafızların çoğu, vezin ve kafiye yönünden birbiriyle uyumludur (Allan, 2002: 178).			
11	Necm	وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ (هَوَىٰ , غَوَىٰ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için	Seci'

		aralarında seci' edebi sanatı vardır (İbnu'l-Esîr, ts: I/ 258).	
		أَفْرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ النَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ (العزى) , (الأخرى) ve (الأنثى) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIV/ 116).	
		أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَتَّبِعُونَ ﴿٦٠﴾ وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾ (سَامِدُونَ) ve (تَتَّبِعُونَ) , (تَعْجَبُونَ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Zuhayli, 2009: XIV/ 147).	
		أَزَفْتِ الْأَرْفَةَ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾ (الأَرْفَةَ) ve (كَاشِفَةٌ) lafızları hem vezin (فاعل) yönünden hem de kafiye (ف) yönünden ortaktır.	Mütevâzi seci'
12	Kamer	إِقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْتَقَى الْقَمَرَ ﴿١﴾... سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾... وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَوِرٌّ ﴿٣﴾ (مُسْتَوِرٌّ) ve (مُسْتَمِرٌّ) , (القمر) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 296).	Seci'
13	Rahmân	الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ Bu ayet-i kerimelerde bulunan lafızların çoğu, vezin ve kafiye yönünden birbiriyle uyumludur (Allan, 2002: 164).	Murassa seci''
		وَالنَّجْمِ وَالشَّجَرِ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾ وَالسَّمَاءِ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ (يَسْجُدَانِ) ve (الْمِيزَانَ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 173).	Seci'
14	Vâkıa	إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ (الوَاقِعَةُ) ve (وَقَعَتِ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır.	
		فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلِّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ (مَمْدُودٍ) ve (مَنْضُودٍ) , (مَخْضُودٍ) lafızları birbirleriyle uyumlu oldukları için aralarında seci' edebi sanatı vardır (Avni, ts: I/ 147).	Seci'

4. REDDÜ'L-ACÜZ ALE'S-SADR SANATI

Lügatte, acüz “cümlelerin son tarafı”, sadr ise “baş tarafı” manasına gelmektedir. Bu sebeple reddü'l-acüz ale's-sadr sanatı da “sözün sonunu başına çevirmek” manasına gelmektedir (Durmuş, 1993: XXXIV/ 521).

Istılâhta reddü'l-acüz ale's-sadr sanatı, nesirde cümlelerin, şiirde ise mısranın sonunda geçen bir lafzı daha önceden tekrar etmektir (el-Meragi, 1993: 358).

Örnek:

{ وَتَخَشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ } “İnsanlardan çekiniyordun. Oysa kendisinden çekinmene Allah daha layıktı.” (Ahzab, 33/37).

Âyet-i kerimenin sonunda bulunan (تَخْشَاهُ) lafzı âyetin başında da tekrarlandığı için bu ayet-i kerime reddü'l-acüz ale's-sadr edebi sanatına örnektir (Atik, 1985: 226).

Tablo 3 : Reddü'l-acüz ale's-sadr edebi sanatı örnekleri (Fussilet- Hadid sureleri arası)

	Sure	Ayet-i Kerimeler
1	Hadîd	يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾ Ayet-i kerimenin sonunda bulunan (يُولِجُ) , (اللَّيْلُ) ve (النَّهَارُ) lafızları ayetin başında da tekrarlandığı için bu lafızlar reddü'l-acüz 'ale's-sadr edebi sanatına örnektir (Sabuni, 2015: III/ 1290).

5. LÜZUMÜ MA LA YELZEM EDEBİ SANATI

Lüzümü ma la yelzem edebi sanatına, “iltizam”, “tazmin”, “teşdid” ve “i'nat” da denir (et-Teftazani, 1971: 703). Lügatte, “gerekmeyenin gerekliliği” manasına gelmektedir (Durmuş, 1993: XXVII/ 262). Istılâhta ise, kafiye için son harflerin uyumlu olması yeterli iken, bununla yetinmeyip son harften önceki harflerde de uyum bulunmasına denir. Bu durum harf, hareke veya her ikisiyle de olabilir (el-Kazvîni, 2003: 300).

Örnek:

{ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ , وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ } “Öyleyse sakın yetimi ezme! Sakın isteyeniyi azarlama!” (Duha, 93/9-10).

Ayet-i kerimelerde sonlarında bulunan (تَقْهَرْ) ve (تَنْهَرْ) lafızlarının ر harfinden önceki harf olan ه harfi, hem harf hem de hareke yönünden birbirleriyle uyumludur (el-Kazvîni, 2003: 300).

Tablo 4 : Lüzümü ma la yelzem edebi sanatı örnekleri (Fussilet- Hadid sureleri arası)

	Sure	Ayet-i Kerimeler
1	Kâf	...وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ ﴿٢٨﴾...وَلَكِنْ كَانُوا فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ (بِالْوَعْدِ) ve (بَعِيدٍ) lafızlarının son iki harfleri aynı olduğu için aralarında

		lüzümü ma la yelzem edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 712).
2	Tûr	... وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾... رَيْبَ الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾ (الْمُنُونِ) ve (مَجْنُونٍ) lafızlarının son iki harfleri aynı olduğu için aralarında lüzümü ma la yelzem edebi sanatı da vardır (Atik, 1985: 233).
		وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ (الْمَسْطُورِ) ve (الطُّورِ) lafızlarının son iki harfleri aynı olduğu için aralarında lüzümü ma la yelzem edebi sanatı vardır (Atik, 1985: 233).
3	Kamer	إِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيُقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ (الْقَمَرُ) ve (مُسْتَمِرٌّ) lafızlarının son iki harfleri aynı olduğu için aralarında, lüzümü ma la yelzem edebi sanatı vardır (et-Tahanevi, 1996 I/ 472).

6. MÜVAZENE SANATI

Lügatte, “karşılıklı iki şeyin uygunluğu, gelir ile giderin bir gelmesi” (Develioğlu, ts: 1047) manalarına gelen müvâzene sanatı, iki fasılanın kafiye yönünden uyumlu olmayıp, sadece vezin yönünden uyumlu olmasıdır (el-Meydânî, 1996: II/ 512).

Örnek:

{ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ , وَرَرَابِي مَبْتُوثَةٌ } “(Orada) sıra sıra yastıklar, serilmiş gösterişli yaygılar vardır.” (Gaşiye, 88/15-16).

Ayet-i kerimelerin sonlarında bulunan (مَصْفُوفَةٌ) ve (مَبْتُوثَةٌ) lafızları sadece vezin olarak uyumludur. Çünkü iki fasılanın son harfleri (ف ve ث) farklıdır. Fasılaların sonlarında bulunan ة harfi ise dikkate alınmaz (el-Meydânî, 1996: II/ 512).

Tablo 5 : Müvazene edebi sanatı örnekleri (Fussilet- Hadid sureleri arası)

	Sure	Ayet-i Kerimeler
1	Fussilet	... وَالَّذِيقَاتُ مِنْ غَدَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾... وَإِذَا مَسَّتِ الشَّرُّ فُؤُ دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾ (غَلِيظٍ) ve (عَرِيضٍ) lafızları sadece vezin yönünden (فعيلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (ض - ظ) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 714).
2	Şûrâ	... وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾... وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ (قَرِيبٌ) ve (شَدِيدٌ) lafızları sadece vezin yönünden (فعيلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (د - ب) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır Muhammed, 1993: 32).
		... لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾... وَهُوَ الْقُوَى الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾... وَمَا لَهُ فِي الْأُخْرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾... وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾... ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾ (بَعِيدٌ , الْعَزِيزُ , نَصِيبٌ , أَلِيمٌ , الْكَبِيرُ) lafızları sadece vezin yönünden (فعيلٌ vezni)

		uyumlu olup kafiye yönünden (ر - م - ب - ز - د) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (İbnu'l-Esîr, ts: I/ 292).
3	Duhân	... وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾... إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾ (كَرِيمٌ) ve (أَمِينٌ) lafızları sadece vezin yönünden (فَعِيلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (م - ن) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 716).
4	Kâf	... فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾... ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾ (عَجِيبٌ) ve (بَعِيدٌ) lafızları sadece vezin yönünden (فَعِيلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (ب - د) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 715).
5	Zâriyât	إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾ (لَوَاقِعٌ) ve (لَصَادِقٌ) lafızları sadece vezin yönünden (فَاعِلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (ع - ق) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 715).
6	Vâkıa	إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ﴿٥﴾ (رَجًا) ve (بَسًا) lafızları sadece vezin yönünden uyumlu olup kafiye yönünden (س - ج) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 715).
7	Hadîd	... وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾... وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾ (قَدِيرٌ) ve (عَلِيمٌ) lafızları sadece vezin yönünden (فَعِيلٌ vezni) uyumlu olup kafiye yönünden (م - ر) uyumlu olmadıkları için aralarında müvazene edebi sanatı vardır (Allan, 2002: 715).

7. SONUÇ

Kur'an-ı Kerim'in nazil olduğu ortamda Arap toplumu, belâgat hususunda üstün özelliklere sahip bir toplumdur. Bu üstünlüklerine rağmen Cahiliye Arapları Kur'an-ı Kerim'in üslubundaki eşsiz güzelliğe, inkâr ettikleri halde hayran kalmışlardır. Hatta Kur'an-ı Kerim, ayetlerin bir benzerini getirme hususunda onlara meydan okuyup bu mecrada onları aciz bırakmıştır.

Bu makalede ele aldığımız âyetlerin her biri, Kur'an'ın belâgatini gösteren birer numunedir. Her âyet birçok manaları ihtiva etmektedir. Elbette ilgili surelerde veya Kur'an-ı Kerim'in diğer surelerinde, kaynaklarda geçmeyen ya da bizim fark edemediğimiz birçok edebi sanat örneği olduğu muhakkaktır. Çünkü Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelâmı olması hasebiyle içinde sayısız edebi sanat barındırmaktadır. Bu bize hem lafzı hem de mânasıyla müciz bir kitap olan Kur'an-ı Kerim'in belâgat sanatlarını ihtiva eden bir edebi sanat mecmuâsı olduğunu gösterir.

KAYNAKÇA

Allan, İ. (2002). el-Bedî'fi'l-Kur'ân Envâuhû ve Vezâifuhû, Dairatü's-Sekafetü ve'l-İ'lam, Şarika.

- Atik, A. (1985). *İlmu'l-Bedî', Dârü'n-Nehdati'l-'Arabiyye*, Beyrut.
- Avni, H. (ts). *Minhacu'l-Vazıha li'l-Belaga, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türas, I-V*, Kahire.
- Besyuni, A. (2015) *İlmu'l-Bedî, Müessesetü'l-Muhtar*, Kahire.
- Bolelli, N. (2000). *Belâgat Kur'an Edebiyatı, Rağbet Yayınları*, İstanbul.
- Bolelli, N. (2019). *Belâgat (Beyân-Meânî-Bedî' İlimleri) Arap Edebiyatı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları*, İstanbul.
- Bulut, A. (2016). *Bedî' İlmi, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları*, İstanbul.
- Bulut, A. (2017). *Belâgat Meâni Beyân Bedî, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları*, İstanbul.
- Develioğlu, F. (ts). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, ty.
- Durmuş, İ. (1992). "Reddü'l-acüz ale's-sadr", *Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (XXXIV):521, İstanbul.
- Durmuş, İ. (2003). "Lüzümü ma la yelzem", *Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (XXVII):262, İstanbul.
- el-Cürcani, M. (1997). *el-İşarat ve't- Tembihat fi'l-Belaga, Mektebetü'l-Adab*, Kahire.
- el-Hâşimî, A. (1999). *Cevâhiru'l-Belâga fi'l-Meânî ve'l-Beyân ve'l-Bedî'*, Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut.
- el-Kavzini, C. (2003). *el-Îzâh fi Ulûmi'l-Belâga, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye*, Beyrut.
- el-Kavzini, C. (2010). *Telhîsü'l-Miftah, Mektebetü'l-Beşeriyye*, Karaçi.
- el-Meragi, A. (1993). *Ulumu'l-Belaga Beyân ve'l-Me'ani ve'l-Bedî'*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut.
- el-Meydânî, A. (1996). *el-Belâgatü'l-Arabiyye Ususuha ve Ulumuha ve Fünunuha, I-II, Darü'l-Kalem*, Beyrut.
- es-Sâbûnî, M. (2015). *Safvetü't-Tefâsîr, I-III, Mektebetü'l-Asriyye*, Beyrut.
- et-Tahanevi, M. (1996). *Keşşâfü Istılâhâti'l-Fünûn ve'l-Ulûm, I-II, Mektebetü'l-Lübnan*, Beyrut.
- et-Teftazani, S. (1971). *el-Mutavvel, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye*, Beyrut.
- ez-Zuhaylî, V. (2009). *et-Tefsirü'l-münîr fi'l-Akîde ve's-Şerî ve'l-Menhec, Dâru'l-Fikr, Dimeşk.*
- İbnu'l-Esîr, (ts). *el-Meselu's-Sâir fi Edebi'l-Kâtib ve's-Şâir, I,IV, Darü'l-Nehdatü'l-Mısır*, Kahire.
- Kur'an-ı Kerim.*
- Saraç, M. (2019). *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat ve Biçim-Ölçü-Kafiye*, Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
- Tabak, A. (1993). *Dirâse Belâgiyye fi's-Sec' ve'l Fâsılati'l-Kur'âniyye*, ty. Mısır.